DOSAR:
„Românistica – stare de fapt". I

Românistica la Universitatea din Sofia

Vasilka ALEKSOVA

În ultimii zece ani, în Bulgaria a crescut sensibil interesul faţă de limba română. Învăţarea ei intră în programele unor specializări la Universitatea din Sofia, ca şi la alte universităţi din ţară, şi, de asemenea, în programele a două licee din Sofia, unul particular, cu profil balcanic, şi altul de stat, cu predare în limbi străine.

La Universitatea din Sofia există deja o lungă tradiţie în predarea limbii române. Ani de-a rândul, în cadrul Lectoratului de limbă română, mulţi studenţi filologi şi istorici, ca şi cercetători ştiinţifici, au învăţat această limbă cu profesori renumiţi din România, printre care Ariton Vraciu, Valentin Chelaru, Maria Rădulescu, Dorin Gămulescu, Dumitru Zavera ş.a. Din anul 1983, la Catedra de romanistică (Facultatea de Filologii Clasice şi Noi), s-a deschis şi funcţionează până în prezent specialitatea *Filologie română*. Micul colectiv de profesori, completat şi ajutat de lectorii români (în aceşti 23 de ani – C. Geambaşu, M. Moraru, G. Bold, D. Zavera ş.a.), ca şi de profesori din alte facultăţi, a pregătit multe generaţii de specialişti în limba şi literatura română. Specialitatea a avut la început numai două cadre didactice – conf. dr. Daniela Stoianova (prima profesoară de română la Catedra de romanistică) şi lect. dr. Milena Velinova (acum stabilită în SUA) – amândouă absolvente ale Universităţii din Bucureşti. Mai târziu au fost încadrate ca asistente două absolvente ale acestei specialităţi, bune cunoscătoare a limbii române – Rumiana Liutakova (acum lector dr.) şi Vanina Bojikova. Alţi absolvenţi au colaborat în diferite perioade, având funcţia de bază în alte instituţii. În afară de cursurile practice de română, profesoarele din acest mic colectiv ţin şi cursurile teoretice de limba română contemporană, publică manuale (vezi Stoianova 1992; Stoianova 1998; Stoianova, Liutakova 2002), studii şi articole în domeniul relaţiilor lingvistice şi al lingvisticii contrastive. Tânăra asistentă Vanina Bojikova traduce cu succes din Mircea Cărtărescu, pregătindu-şi în acelaşi timp teza de doctorat asupra literaturii române postmoderniste. Cursul de literatura română veche este susţinut de la început de colaboratoarea Catedrei, dr. Kička Diamandieva, iar cel de literatura modernă şi contemporană – de conf. dr. Rumiana Stanceva, secretar ştiinţific al Institutului de balcanistică din Sofia, cunoscut cercetător de literatura comparată şi excelent traducător din limba română. Întâlnirea publicului bulgar cu poeţi şi scriitori importanţi ca Lucian Blaga, Ana Blandiana, Gabriela Adameşteanu (pentru a nu pomeni decât numele mari) i se datorează domniei sale. R. Stanceva a dedicat multe studii şi articole literaturii române (de ex. volumul Stanceva 1994; Kuzmanova, Stanceva, Aleksova 1999), dovedind o bună cunoaştere a scriitorilor şi a ideilor literare în spaţiul cultural românesc. Istoria limbii a fost predată pe rând de lect. dr. Milena Velinova, conf. dr. Vasilka Aleksova (absolventă a Universităţii din Bucureşti) şi asist. Karola Petkova (în ultimii ani), iar dialectologia de Milena Velinova şi Vasilka Aleksova (autor al unui mic manual pentru studenţii bulgari – Aleksova 2004). Două cursuri teoretice, ţinute de lingvişti cunoscuţi

Philologica Jassyensia, An II, Nr. 1, 2006, p. 193-195

BDD-A776 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:50 UTC)

şi în străinătate, lărgesc cunoştinţele studenţilor despre locul limbii române printre limbile romanice (prof. dr. Jivko Boiagiev) şi printre limbile balcanice (prof. dr. doc. Petia Asenova). Cercetările ştiinţifice ale acestor savanţi se bucură de aprecierea specialiştilor bulgari şi străini (Boiagiev 2004, Asenova 2002). Deşi rare, unele prezentări de cărţi sau comemorări, organizate la Catedra sau la Ambasada Română din Sofia, sunt un bun prilej pentru întâlnirea foştilor studenţi, profesori, traducători, adică a tuturor celor care reprezintă românistica bulgară actuală.

În anul 1994, la iniţiativa profesorilor Petia Asenova şi Mosko Moskov, la Facultatea de Filologii Slave (Catedra de lingvistica generală, indoeuropeană şi balcanică) a Universităţii din Sofia s-a înfiinţat o nouă specialitate – *Balcanistică*. Specialitatea are un program complex de 5 ani (se termină numai cu diplomă de masterat), organizat în trei blocuri de discipline teoretice – lingvistică, literatură şi istorie, cu profesori de la catedra respectivă, dar şi de la alte catedre şi facultăţi, ca şi de la unele institute ale Academiei. Importanţa programului poate fi subliniată citând numai câteva dintre cursurile existente : lingvistică areală, sociolingvistică, lingvistică balcanică, lingvistică indoeuropeană, literatura comparată sud-est europeană, antropologie culturală, religii şi culte în Balcani, istoria antică, medievală şi modernă a Europei de sud-est ş.a.m.d. O parte importantă din acest program ocupă cursurile practice. Se învaţă cele trei limbi sud-est europene – albaneza, greaca, româna, care, împreună cu bulgara, sunt considerate nucleul Uniunii lingvistice balcanice. O atenţie specială este acordată literaturilor scrise în aceste limbi. La specialitatea *Balcanistică* cursurile practice de limba română sunt conduse de V. Aleksova şi de Ioana Culincu-Peeva (originară din Iaşi), iar la literatura română – de Rumiana Stanceva (perioada modernă) şi V. Aleksova (perioada veche, înlocuind pe regretata colegă Pavlina Boiceva, specialistă în literatura română veche, cu multe studii în acest domeniu). În afara disciplinelor obligatorii, studenţilor li se propun şi unele cursuri la alegere. Uneori astfel de cursuri (diferite în fiecare an) sunt dedicate în special limbii şi etnografiei române sau relaţiilor etnolingvistice bulgaro-române, de exemplu – *Riturile româneşti de înmormântare* (ţinut de dr. Valentina Vaseva de la Institutul de etnografie), *Terminologia riturilor de trecere în limbile bulgară şi română* (ţinut de V. Aleksova). Lucrările de licenţă ale studenţilor noştri vizează deseori probleme ale relaţiilor lingvistice, literare şi culturale bulgaro-române. Unii dintre absolvenţi, care manifestă interes ştiinţific încă din anii studenţiei, având pregătire complexă şi cunoştinţe serioase, se prezintă cu succes la examene de doctorat la Academie şi la Universitate. Avem deja mulţi doctoranzi, dintre care trei se ocupă în mod special de literatură română, sub îndrumarea conf. dr. Rumiana Stanceva. Am putea spune că cele două specialităţi în care se predă limba română formează treptat un colectiv tot mai mare de românişti, dedicaţi studiului acestei limbi, precum şi literaturii şi culturii române. Studenţii balcanişti mai buni sunt incluşi, atunci când este posibil, în proiecte ştiinţifice, la care lucrează profesorii de la Catedră. Astfel, în 2005 câţiva studenţi au luat parte la două cercetări pe teren: în Albania – la bulgarii şi aromânii din regiunea Korcei (împreună cu prof. Petia Asenova şi cu V. Aleksova), şi în Bulgaria – la românii din regiunea Plevnei (cu V. Aleksova). Au făcut înregistrări de limbă, au fotografiat instrumente specifice, ţesături, port popular, subliniind, mai ales în satele de pe lângă Dunăre, cunoştinţele serioase de limba română şi de istorie ale acestei minorităţi. Înregistrările făcute vor fi folosite şi pentru lucrările lor de diplomă. O studentă din acest grup, Teodora Donceva, a cercetat singură, în

BDD-A776 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:50 UTC)

anul 2005, graiul unei comunităţi de rudari de pe lângă Veliko Tărnovo, făcând o lucrare de licenţă bine documentată asupra acestui grai românesc şi prezentând o parte din ea la o conferinţă ştiinţifică.

Specialitatea *Balcanistică* există şi la Universitatea din Veliko Tărnovo, iar de câţiva ani – la Blagoevgrad şi Plovdiv. La universităţile din ultimele două oraşe o pondere mai mare o are, însă, învăţarea limbii greceşti. La Velico Tărnovo specialitatea are aproape acelaşi program cu cea din Sofia. Între studenţii balcanişti şi profesorii celor două universităţi există o colaborare demnă de remarcat. În fiecare an sunt organizate (o dată la Sofia, o dată la Veliko Tărnovo) conferinţe studenţeşti, la care elevii noştri îşi prezintă primele încercări ştiinţifice, îşi împărtăşesc lecturi, experienţe din călătorii şi participări la diferite cursuri de vară în ţările sud-est europene. Uneori studenţii înşişi se ocupă de publicarea comunicărilor prezentate. În anul 2004 Specialitatea de *Balcanistică* din Sofia a sărbătorit 10 ani de la înfiinţare. Atunci conferinţa anuală a fost organizată în mod festiv, luând parte la ea atât studenţii, cât şi profesorii de la această specialitate. Lucrările prezentate au fost editate într-un volum (v. 10 ani Balcanistică 2005). Aceste conferinţe (la care iau parte uneori şi tineri de la Fologie română) s-au dovedit extrem de utile studenţilor şi un prilej de a se întâlni tânăra generaţie de românişti.

Toţi profesorii care se ocupă cu predarea limbii şi literaturii române îşi continuă şi cercetările ştiinţifice în domeniul relaţiilor lingvistice, literare şi culturale bulgaro-române, publicând numeroase studii şi articole, recenzii şi note, participând la diferite întâlniri ştiinţifice. Am putea spune că realizările de până acum, deşi modeste, fac cinste românisticii bulgăreşti. Diferitele programe actuale de cercetare şi mobilitate ar ajuta colaborarea între universităţile din ţările noastre şi ar da mai bune posibilităţi studenţilor de a cunoaşte limbile, literatura, istoria şi cultura celor două popoare.

Bibliografie

Алексова, В., *Румънска диалектология*, София, 2004.
Асенова, П., *Балканско езикознание*, 2 ed., Велико Търново, 2002.
Бояджиев, Ж., *Увод в романското езикознание*, 3 ed., София, 2004.
Кузманова, А., Станчева, Р., Алексова, В., *Румъния,* София, 1999.
Станчева, Р. Л., *Модерната румънска поезия в български прочит*, София, 1994.
Stoianova, D., *Manual de limba română (anii II-III)*, Sofia, 1992.
Stoianova : Д. Стоянова, *Румънска граматика*, София, 1998.
Стоянова, Д., Лютакова, Р., *Румънски език. Сборник с упражнения*, София, 2002.
10 години специалност Балканистика, София, 2005.

The Romanian Studies in the Sofia University

In Bulgaria, the interest on the Romanian language and culture has grown during the ast few years. In the Sofia University, Romanian language is intensely studied in two subjects. Their programs, additional activities and lecturers are briefly introduced here.

Sofia University
Bulgaria

BDD-A776 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:50 UTC)

BDD-A776 © 2006 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 02:01:50 UTC)